

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9CdoR/5/2023
Identifikačné číslo spisu:	3121200165
Dátum vydania rozhodnutia:	24.05.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Holíč
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:3121200165.3

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci oprávneného S. X., narodeného XX. H. XXXX, C., S. XX, zastúpeného advokátom Mgr. Petrom Hargašom, Bratislava, Košická 56, proti povinnej G. E. Z., narodenej XX. K. XXXX, R. K., Q. XXX/X, o nariadenie výkonu rozhodnutia o úprave styku oprávneného s maloletým S. X., narodeným XX. A. XXXX, bývajúcim u matky, zastúpeným kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Trenčín, Trenčín, M. R. Štefánika 20, vedenej na Okresnom súde Trenčín pod sp. zn. 26Em/1/2021, o dovolaní oprávneného proti uzneseniu Krajského súdu v Trenčíne z 23. júna 2021 sp. zn. 8CoE/5/2021, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Trenčín (ďalej len „súd prvej inštancie“) uznesením z 18. marca 2021 č. k. 26Em/1/2021-135 zamietol návrh oprávneného na výkon rozhodnutia a vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania. V odôvodnení uviedol, že neboli splnené zákonné podmienky pre nariadenie výkonu rozhodnutia Okresného súdu Trenčín z 5. apríla 2017 č.k. 34P/227/2016-420 o úprave styku oprávneného s maloletým, pretože z vykonaného dokazovania vyplynulo, že styk oprávneného s maloletým sa realizuje a zo strany povinnej nebolo zistené porušenie právoplatného rozhodnutia. Realizácia styku oprávneného s maloletým v namietanom období nebola možná z dôvodu jeho ochorenia, náhlejšej epidemiologickej situácie spôsobenej pandémiou vírusu SARS-COV2 a karantény. Súd mal tiež za zistené, že priebeh vyzdvihnutia maloletého oprávneným je problematický, sprevádzaný odporom maloletého, avšak bez zavinenia povinnej. Poukázal na obsah schválenej rodičovskej dohody, ktorá okrem iného upravuje aj miesto vyzdvihnutia a odovzdania maloletého u matky, iné miesto odovzdania maloletého nemôže byť predmetom výkonu rozhodnutia. Zároveň súd prvej inštancie zistil, že povinná informuje oprávneného o zdravotnom stave maloletého, ako aj o iných skutočnostiach týkajúcich sa ho v dostatočnej miere, hoci táto povinnosť jej z vykonateľného rozhodnutia explicitne nevplyva. Povinnej tiež z rozhodnutia nevplyva povinnosť umožňovať styk maloletého so starými rodičmi zo strany oprávneného, uvedený kontakt je možný realizovať v čase určenom oprávnenému na

stretnutie s maloletým. O trovách konania rozhodol podľa § 52 zákona č. 161/2015 Z.z. Civilnom mimosporovom poriadku (ďalej len „CMP”).

2. Krajský súd v Trenčíne (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie oprávneného uznesením z 23. júna 2021 sp. zn. 8CoE/5/2021 napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilným sporovým poriadkom (ďalej len „CSP“) potvrdil a vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že nie sú splnené predpoklady pre nariadenie výkonu rozhodnutia v intenciách ustanovenia § 376 CMP, pretože povinná si dobrovoľne plní svoje povinnosti vyplývajúce z rozhodnutia, pričom v čase keď exekučný titul neplnila, existovali ospravedlniteľné dôvody, pre ktoré k plneniu nedošlo. Povinná nebráni styku oprávneného s maloletým a samotné odmietanie oprávneného maloletým je predovšetkým dôsledkom neracionálnych a aj hraničných riešení zo strany oprávneného (privolanie policajnej hliadky). Okrem toho asistencia polície vyznela v neprospech oprávneného, ktorý nechcel ísť osobne za maloletým ani pri sľúbenej prítomnosti polície. Z uvedeného dôvodu neobstoí tvrdenie oprávneného o tom, že povinná mu maloletého nevie odovzdať. Zároveň nebolo preukázané, že by sa povinná dopustila konania, ktorým by negatívne pôsobila na maloletého za účelom zabránenia styku oprávneného s maloletým. K odvolacej námietke, že súd prvej inštancie mu nedoručil dôkazné prostriedky a nemohol sa k nim vyjadriť, odvolací súd uviedol, že v konaniach podľa CMP sa v zmysle § 34 veta prvá CMP nepoužijú ustanovenia CSP o prostriedkoch procesného útoku a obrany. Rovnako súd prvej inštancie nebol povinný dôkazy vykonať na pojednávaní z dôvodu, že v právnej veci výkonu rozhodnutia vo veciach maloletých v zmysle ustanovenia § 374 CMP pojednávanie netreba nariaďovať. O trovách konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 52 CMP.

3. Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podal dovolanie oprávnený (ďalej aj „dovolateľ“), prípustnosť a dôvodnosť, ktorého vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, pretože mu súd nesprávnym procesným postupom znemožnil uskutočňovať jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Namietal, že nemal právo vyjadriť sa ku všetkým dôkazom vykonaným súdom prvej inštancie, pretože mu neboli doručené. Súd prvej inštancie rozhodol neverejne, čím mu uprel právo na verejné prejednanie veci. Zároveň svojím postupom porušil aj právo účastníka konania na rovnosť strán v konaní, keď vychádzal výlučne z tvrdení matky a k vyjadreniam otca nezaujal žiadne stanovisko. Rozhodnutie odvolacieho súdu považoval za nedostatočne odôvodnené, pretože podstatná časť jeho záverov nemala oporu vo vykonanom dokazovaní, respektíve nevyplývala z vykonaných dôkazov. Preto navrhol, aby dovolací súd zrušil obe rozhodnutia súdov nižších inštancií a vec vrátil na ďalšie konanie súdu prvej inštancie so záväzným právnym názorom, že súd je povinný otcovi umožniť sa vyjadriť k dôkazom, ktoré sú podkladom pre zamietnutie návrhu na výkon rozhodnutia a nariaďiť pojednávanie za účelom odstránenia rozporov v tvrdeniach rodičov a zistenia skutočného stavu veci.

4. Povinná - matka a ani kolízny opatrovník sa k podanému dovolaniu oprávneného písomne nevyjadрили.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol o dovolaní oprávneného uznesením z 29. marca 2022 sp.zn. 9Cdo/9/2022 tak, že dovolanie odmietol z dôvodu jeho neprípustnosti, nakoľko vo vykonávanom konaní nie je dovolanie v zmysle § 420 CSP prípustné, keďže nejde o rozhodnutie vo veci samej a ani o konečné rozhodnutie. Oprávnený podal proti tomuto rozhodnutiu ústavnú sťažnosť, o ktorej rozhodol Ústavný súd Slovenskej republiky nálezom z 2. marca 2023 sp.zn. III. ÚS 546/2022 vo výrokoch 1. a 2. tak, že uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 9Cdo/9/2022-288 z 29. marca 2022 bolo porušené základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 9Cdo/9/2022-288 z 29. marca 2022 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Ústavný súd sa nestotožnil s názorom dovolacieho súdu o neprípustnosti dovolania v zmysle § 420 CSP v konaní o výkon rozhodnutia a uložil dovolaciemu súdu preskúmať dôvodnosť uplatneného dovolacieho dôvodu v zmysle § 420 písm. f) CSP.

6. Dovolanie podal oprávnený - otec maloletého dieťaťa vo veci upravenej v Civilnom mimosporovom

poriadku. Vzájomný vzťah medzi CMP a CSP je vymedzený v § 2 ods. 1 CMP, podľa ktorého sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia CSP, ak tento zákon neustanovuje inak. Keďže § 76 CMP neobsahuje odlišnú právnu úpravu dovolania podaného vo veci starostlivosti súdu o maloletých, prípustnosť dovolania bola posudzovaná podľa ustanovení CSP.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“, „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) účastník konania zastúpený v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania opätovne dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť, rešpektujúc pritom právne záväzný názor Ústavného súdu Slovenskej republiky vyjadrený v náleze z 2. marca 2023 sp.zn. III. ÚS 546/2022. Stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) rozhodnutia dovolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.

8. Dovolanie je potrebné považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolací súd nie je súdom tretej inštancie, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (viď napríklad rozhodnutia sp. zn. 2Cdo/165/2017, 3Cdo/14/2017, 4Cdo/157/2017, 5Cdo/155/2016, 8Cdo/67/2017, 9Cdo/242/2022). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (1Cdo/6/2014, 3Cdo/209/2015, 3Cdo/308/2016, 5Cdo/255/2014).

9. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

10. Podľa § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11. V prípade, že dovolateľ vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z § 420 CSP, dovolací súd skúma prednostne, či ide o rozhodnutie v ňom uvedené; k preskúmaniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľa o existencii procesnej vady konania v zmysle § 420 CSP pristupuje dovolací súd len vtedy, ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu uvedenému v tomto ustanovení. Ak je dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré nie je rozhodnutím vo veci samej, ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí, je z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 CSP irelevantné, či k dovolateľom namietanej procesnej vade došlo alebo nedošlo.

12. V doterajšej rozhodovacej praxi Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (pozri rozhodnutia sp. zn. 9Cdo/13/2020, 8Cdo/125/2020, 7Cdo/248/2020, 4Cdo/6/2021, 9Cdo/9/2022, 7Cdo/54/2022 a 2Cdo/161/2022) prevládala názor, že uznesenia odvolacieho súdu vydané v konaniach o výkon rozhodnutia vo veciach maloletých svojou povahou nenapĺňajú znaky rozhodnutia vo veci samej a ktorým sa konanie končí, nakoľko týmito rozhodnutiami už predchádzalo rozhodnutie vo veci samej, ktoré bolo exekučným titulom, a preto proti týmto uzneseniam odvolacieho súdu nie je dovolanie podľa § 420 CSP prípustné. Ústavný súd Slovenskej republiky v uznesení z 27. októbra 2022 sp. zn. IV. ÚS 540/2022 ako aj v náleze z 2. marca 2023 sp.zn. III. ÚS 546/2022 konštatoval, že sa s uvedeným názorom najvyššieho súdu nestotožňuje a je namieste pripustiť dovolanie podľa § 420 CSP voči rozhodnutiam vydaným v konaniach o výkon rozhodnutia vo veciach maloletých, ktorými sa konanie o výkon rozhodnutia končí (napr. uznesenie o zastavení konania alebo uznesenie o zamietnutí návrhu na výkon rozhodnutia a pod.).

13. Dovolaním bolo napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie, ktorým bol zamietnutý návrh oprávneného na nariadenie výkonu rozhodnutia ohľadom styku

otca s maloletým. Oprávnený vyvodzoval prípustnosť ním podaného dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP. V zmysle záverov Ústavného súdu Slovenskej republiky vyjadrených v uznesení z 27. októbra 2022 sp. zn. IV. ÚS 540/2022 ako aj v náleze z 2. marca 2023 sp.zn. III. ÚS 546/2022 najvyšší súd pristúpil k preskúmaniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľa o existencii procesnej vady konania v zmysle § 420 písm. f) CSP.

14. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplyva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov a rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, a II. ÚS 251/03). K tomuto dôvodu prípustnosti dovolania treba uviesť, že ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) uvádza, že súdy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, musia sa zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. Garcia Ruiz v. Španielsko, Vetrenko v. Moldavsko, Kraska v. Švajčiarsko).

15. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jej práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej, sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo, aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

16. Dovolací súd považuje za potrebné poznamenať, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranou sporu, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, stačí na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03).

17. Aj v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. Ustanovenie § 387 ods. 2 CSP síce umožňuje odvolaciemu súde, aby sa v potvrdzujúcom uznesení, ktorým sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, obmedzil len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia doplnil ďalšie dôvody, avšak aj v takom prípade je v zmysle § 387 ods. 3 veta druhá CSP povinný vysporiadať sa s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní.

18. Dovolací súd vyhodnotil rozhodnutia oboch súdov nižších inštancií v ich vzájomnej jednote a dospel k záveru, že odvolací súd rozhodujúci o opravnom prostriedku oprávneného sa vysporiadal s právne relevantnou argumentáciou adekvátne a preskúmateľne, pričom je potrebné zvýrazniť, že súd prvej inštancie sa v odôvodnení svojho rozhodnutia zaoberal tak vyhodnotením skutkového stavu ako aj

právnymi závermi, na ktoré odkázal mimo iného i odvolací súd.

19. Za porušenie práva na spravodlivý proces považoval oprávnený (dovolateľ) nepreskúmateľnosť napadnutého uznesenia, nedostatočnosť jeho odôvodnenia. Dovolací súd upriamuje pozornosť na to, že odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní nemusí odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia neznamená, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania (II. ÚS 76/07).

20. V posudzovanom prípade obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. Konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok. Z odôvodnení rozhodnutí súdov oboch inštancií je v danom prípade dostatočne zrejmé, čoho a z akých dôvodov sa účastníci domáhali, čo navrhovali, z ktorých skutočností a dôkazov súdy vychádzali, akými úvahami sa riadil súd prvej inštancie, ako ich posudzoval odvolací súd, aké závery zaujal k jeho právnomu posúdeniu, s ktorým sa stotožnil. Prijaté rozhodnutie odvolací súd náležite vysvetlil.

21. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia vyplýva, že odvolací súd jasne formuloval podmienky pre nariadenie výkonu rozhodnutia, keď nevyhnutným predpokladom pre nariadenie výkonu rozhodnutia je vždy nepochybné zistenie, že povinná dobrovoľne neplní povinnosti uložené vykonateľným exekučným titulom. V opačnom prípade, teda pri plnení exekučného titulu, nemôže byť výkon rozhodnutia nariadený a súd návrh zamietne. Povinnosťou súdu je teda zisťovať, či sa povinná podrobuje rozhodnutiu alebo či existujú dôvody, pre ktoré sa povinná nemôže podrobovať rozhodnutiu. Ak súd dôjde k skutkovému záveru, že povinná plní povinnosti uložené vykonateľným rozhodnutím (exekučným titulom), prípadne, že existujú ospravedlniteľné dôvody, pre ktoré nedošlo k plneniu týchto povinností, návrh na nariadenie výkonu rozhodnutia uznesením zamietne. Zamietnutie návrhu na nariadenie výkonu rozhodnutia je odôvodnené aj v situáciách, keď sa niektorý styk oprávneného s maloletým nezrealizoval, pokiaľ negatívny prejav vôle spojený s rozhodnutím maloletého nestretnúť sa s oprávneným nebol úmyselne ovplyvnený tretími osobami. Pri zisťovaní ospravedlniteľných dôvodov, pre ktoré sa povinná nemôže podrobiť vykonateľnému rozhodnutiu zohľadňuje súd predovšetkým správanie oprávneného vo vzťahu k realizácii práv vyplývajúcich z rozhodnutia, správanie sa povinnej pri plnení povinností a správanie i názor (postoj) maloletého. Úlohou súdu prvej inštancie preto bolo zistiť skutočný stav veci (dobrovoľné plnenie, resp. neplnenie povinností uložených exekučným titulom zo strany povinnej). Rezultátom takéhoto zisťovania je preukázateľné ustálenie nielen toho, či povinná dobrovoľne umožňuje, a aj v minulosti umožňovala styk oprávneného s maloletým, ale aj skutočnosť, či oprávnený podal návrh na nariadenie výkonu rozhodnutia dôvodne (žiadal styk s maloletým a jeho iniciatíva zostala bez odozvy). Samotná dôvodnosť nariadenia výkonu rozhodnutia bude splnená len v situácii, keď oprávnený pri domáhaní sa styku s maloletým súčasne realizoval racionálne a pre maloletého slobodné i pokojné riešenia. Zároveň je potrebné dôsledne skúmať, či povinná mohla splniť svoju povinnosť maloletého na styk s oprávneným pripraviť bez vážneho ohrozenia záujmov maloletého (por. body 14 - 16 odôvodnenia).

22. Následne odvolací súd vyhodnotil naplnenie podmienok pre nariadenie výkonu rozhodnutia v prejednávanej veci, keď zhodne so súdom prvej inštancie skonštatoval, že nezistil zákonné predpoklady pre nariadenie výkonu rozhodnutia v intenciách ustanovenia § 376 CMP, nakoľko bolo preukázané, že povinná dobrovoľne plní právoplatný a vykonateľný rozsudok Okresného súdu Trenčín, č.k. 34P/227/2016-420 zo dňa 05. apríla 2017 (exekučný titul), pričom v čase (situáciách), keď uvedený exekučný titul neplnila, existovali ospravedlniteľné dôvody, pre ktoré nedošlo k plneniu týchto povinností. Súd argumentoval tým, že povinná nebráni styku oprávneného s maloletým a samotné odmietanie oprávneného maloletým je predovšetkým v dôsledku neracionálnych a v konečnom dôsledku aj hraničných riešení zo strany oprávneného („násilné“ ťahanie maloletého do auta, privolanie policajnej hliadky). Uvedené traumatizujúce zážitky vyústili do súčasného negatívneho postoja maloletého vo vzťahu k oprávnenému. Volanie polície oprávneným, napriek ich profesionálnemu a empatickému

prístupu (postoji) pôsobilo na maloletého nepriaznivo po psychickej stránke. Maloletý však napriek tomu nepochybným spôsobom prejavil pred policajťami svoj názor k oprávnenému, keď za ním nechcel ísť. Okrem toho, samotná asistencia polície vyznela v neprospech oprávneného, nakoľko následne nechcel ísť osobne za maloletým (keď sa údajne bál fyzického útoku na svoju osobu od otca a brata povinnej), ani pri sľúbenej prítomnosti policajtov. Tvrdenie oprávneného o tom, že povinná mu maloletého nevie odovzdať, napriek tejto jej povinnosti, neobstojí. Exekučný titul, ktorý je podkladom návrhu oprávneného na nariadenie výkonu rozhodnutia, vo výrokovej časti okrem iného uvádza, že povinná (matka) sa zaväzuje maloletého (dieťa) na styk s oprávneným (otcom) pripraviť, pričom oprávnený (otec) si maloletého (dieťa) vyzdvihne a odovzdá povinnej (matke) v dohodnutom čase v mieste bydliska povinnej (matky). Nebolo preukázané, že by sa povinná dopustila konania, ktorým by negatívne (verbálne, či neverbálne) pôsobila na maloletého, za účelom zabránenia styku oprávneného s maloletým. Povinná rešpektovala exekučný titul, pričom styk sa nere realizoval len v termínoch, keď to bolo odôvodnené epidemiologickou situáciou v súvislosti s ochorením COVID-19, prípadne ochorením maloletého, ako aj povinnej, čo bolo preukázané dôkaznými prostriedkami (listinami) (por. body 17 - 19 odôvodnenia).

23. Odvolací súd napokon reagoval aj na špecifickú argumentáciu oprávneného uplatnenú v odvolaní, že sa k obrazovému a zvukovému záznamu nemohol vyjadriť a prípadne uviesť dôkazy, ktoré do veci vnášajú iný pohľad a môžu viesť k iným skutkovým záverom, nakoľko mu tieto záznamy neboli doručené. Odvolací súd námietky odvolateľa považoval za nedôvodné, súd prvej inštancie nemal povinnosť mu uvedené záznamy doručovať z dôvodu, že ustanovenia CSP o prostriedkoch procesného útoku, prostriedkoch procesnej obrany a koncentrácii konania sa v konaniach podľa CMP nepoužívajú (§ 34 veta prvá CMP). Rovnako súd prvej inštancie nebol povinný dôkazy (obrazové a zvukové záznamy) vykonať na nariadenom pojednávaní z dôvodu, že v právnej veci výkonu rozhodnutia vo veciach maloletých v zmysle ustanovenia § 374 CMP pojednávanie netreba nariaďovať (por. bod 19 odôvodnenia).

24. Dovolací súd v rámci dovolacieho prieskumu existencie vady podľa § 420 písm. f) CSP v konaní skúma, či odôvodnenie napadnutého rozhodnutia obsahuje úvahu, ktorá viedla súd ku konečnému rozhodnutiu vo veci, a či táto úvaha súdu je relevantná, racionálna, logická a zrozumiteľná, a tým pádom aj preskúmateľná v tom smere, či účastníci dostali jasnú odpoveď na otázku, z akých dôvodov boli či neboli v konaní úspešní. Na základe takéhoto nazerania na napadnuté rozhodnutie dovolací súd konštatuje, že odôvodnenie napadnutého rozsudku obsahuje zrejme a jasné dôvody, ktoré viedli odvolací súd k stotožneniu sa so závermi súdu prvej inštancie, že zistený skutočný stav veci odôvodnil návrh na nariadenie výkonu rozhodnutia zamietnuť.

25. Pokiaľ dovolateľ namietal skutkové závery súdov nižších inštancií, dovolací súd konštatuje, že hodnotenie skutkových okolností, na ktoré odvolací súd pri svojich úvahách vzal zreteľ, dovolaciemu prieskumu nepodlieha. Pokiaľ dovolateľ, vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ust. § 420 písm. f) CSP, namietal aj neúplné a nesprávne zistenie skutkového stavu súdmi nižšej inštancie, najvyšší súd uvádza, že nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu nie je v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu považované za vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP (v tomto smere najvyšší súd poukazuje na naďalej opodstatnené závery vyjadrené v judikátoch R 37/1993 a R 125/1999, R 42/1993, R 6/2000, ako aj na rozhodnutia 1Cdo/41/2017, 2Cdo/232/2017, 3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2017, 7Cdo/11/2017, 8Cdo/187/2017, 9Cdo/159/2022). Súlad tohto právneho názoru s Ústavou Slovenskej republiky posudzoval už ústavný súd, nedospel však k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti (II. ÚS 465/2017). Výnimkou sú iba rôzne závažné deficity v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.), prípadne konajúcimi súdmi svojvoľné, neudržateľné alebo v zrejmom omyle prijaté skutkové závery, ktoré by popreli zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces, k čomu však podľa dovolacieho súdu v prejednávanej veci nedošlo.

26. Dovolateľ ďalej namietal porušenie princípu rovnosti zbraní a princípu kontradiktórnosti, namietajúc tiež rozhodnutie vo veci bez nenariadenia pojednávania.

27. Princíp rovnosti zbraní vo svetle judikatúry Ústavného súdu SR (napr. sp.zn. I. ÚS 447/2022) a judikatúry ESLP znamená, že každej procesnej strane má byť daná primeraná možnosť predniesť svoju záležitosť za podmienok, ktoré ju nestavajú do podstatne nevýhodnejšej situácie, než v ktorej je protistrana. Právo na kontradiktórne konanie znamená, že procesné strany musia dostať príležitosť nielen predložiť všetky dôkazy potrebné na to, aby ich návrh uspel, ale i zoznámiť sa so všetkými ďalšími dôkazmi a pripomienkami, ktoré boli predložené s cieľom ovplyvniť rozhodnutie súdu a vyjadriť sa k nim (rozsudok ESLP zo 4. júna 2002 vo veci Komanický proti Slovenskej republike, rozsudok ESLP z 13. januára 2015 vo veci Trančíková proti Slovenskej republike). Z princípu kontradiktórnosti konania teda vyplýva, že samotný účastník konania musí mať možnosť posúdiť, či a do akej miery je písomné vyjadrenie odporcu (protistrany v súdnom konaní) právne významné, či obsahuje také skutkové a právne dôvody, na ktoré je potrebné z jeho strany reagovať alebo inak je vhodné sa k nemu vyjadriť, v dôsledku čoho je teda len na účastníkovi konania, aby sám posúdil, či určité stanovisko k vyjadreniu protistrany vyžaduje komentár z jeho strany (rozsudok ESLP z 18. februára 1997 vo veci Niderost-Huber proti Švajčiarsku, taktiež už citovaný rozsudok Trančíková proti Slovenskej republike), a pritom nezáleží, aký je jeho skutočný účinok na súdne rozhodnutie (rozsudok ESLP z 31. mája 2001 vo veci K. S. proti Fínsku, rozsudok ESLP z 28. júna 2001 vo veci F. R. proti Švajčiarsku).

28. Aplikácia princípu rovnosti zbraní v postupe konajúceho súdu má zaručiť rozumný stav rovnováhy, v ktorom protistrana môže reagovať na relevantné argumenty druhého účastníka konania, z čoho vyplýva, že je na uvážení konajúceho súdu, či bude predstreté argumenty považovať za podstatné, a ako také ich predloží ku konfrontácii druhej strane. Konajúci súd totiž popri rovnosti účastníkov konania musí zaručiť aj plynulosť a rýchlosť konania, čo predpokladá selekciu len podstatných argumentov, ktoré bude súd predkladať na vyjadrenie protistrane (III. ÚS 402/08, ZNaU 25/09). Z uvedeného vyplýva, že zásada rovnosti účastníkov konania nie je absolútna. Procesnú rovnosť nemožno vykladať tak, že by zákonodarcu nemohol stanoviť rozdielny rozsah procesných práv a povinností v rôznych druhoch konania, musí však rešpektovať rovnaký rozsah procesných práv a povinností v konaniach so zhodným predmetom konania (I. ÚS 284/2022).

29. V konaní o výkon rozhodnutia vo veci maloletých podľa § 370 a nasl. CMP ide o vykonávacie konanie, ktoré nadväzuje na konanie vo veci samej, v ktorom súd rozhoduje po vykonaní dokazovania, pričom vo vykonávacom konaní súd neuskutočňuje dokazovanie v rozsahu ako v základnom konaní vo veci samej, postačujúce je totiž, ak sú rozhodujúce skutočnosti potrebné pre posúdenie dôvodnosti návrhu na nariadenie výkonu rozhodnutia dostatočne osvedčené údajmi vyplývajúcimi zo spisu. Vzhľadom na to súd nemusí oboznamovanie sa s obsahom listín vykonávať na pojednávaní za prítomnosti účastníkov (por. 3Cdo/517/2015). Osobitosť vykonávacieho konania je vyjadrená aj priamo v ust. § 374 CMP účinného v čase rozhodovania súdu prvej inštancie, podľa ktorého nie je potrebné nariaďovať pojednávanie.

30. Ak teda súd prvej inštancie rozhodol o návrhu oprávneného na nariadenie výkonu rozhodnutia potom, ako sa oboznámil s návrhom oprávneného, s vyjadrením povinnej k tomuto návrhu, so správou kolízneho opatrovníka a všetkými ďalšími vyjadreniami a podaniami, hoci aj bez nariadenia pojednávania (takýto postup mu umožňovalo ust. § 374 CMP účinného v čase rozhodovania súdu prvej inštancie), postupoval v súlade s princípmi spravodlivého súdneho procesu. Právo oprávneného vyjadriť svoj nesúhlas s rozhodnutím súdu prvej inštancie, ako aj právo vyjadriť sa ku všetkým rozhodujúcim skutočnostiam a predloženým dôkazom bolo zabezpečené v odvolacom konaní a oprávnený toto právo aj realizoval podaním odvolania, podaním dupliky k vyjadreniu povinnej, predložením ďalších vyjadrení a dôkazov. Odvolací súd správne poukázal tiež na to, že v zmysle § 34 CSP sa v konaniach podľa CMP nepoužívajú ustanovenia o prostriedkoch procesného útoku, prostriedkoch procesnej obrany a koncentrácii konania, čím je zdôraznená priorita vyšetrovacieho princípu v mimosporových konaniach na úkor princípu kontradiktórnosti. Dovolací súd preto konštatuje, že oprávnenému bol vytvorený primeraný a dostatočný procesný priestor na uplatnenie všetkých rozhodujúcich argumentov, jeho námietka o porušení princípu rovnosti zbraní je podľa dovolacieho súdu nedôvodná.

31. Výkon rozhodnutia o výchove maloletých detí je aj v zmysle judikatúry Ústavného súdu SR spojený s viacerými špecifickými skutočnosťami, ktoré je súd povinný rešpektovať v tomto type konania. V rozhodnutí sp.zn. II. ÚS 375/2015 ústavný súd zdôraznil, že v prvom rade je potrebné v každej fáze konania o výkon rozhodnutia o výchove maloletých dôsledne prihliadnuť na záujem maloletého dieťaťa (porovnaj napr. odlišné stanovisko sudcov Zupančič, Panž ru a Türmen k rozsudku ESĽP vo veci Nuutinen v. Fínsko z 27. júna 2000). Vzhľadom na záujem maloletého dieťaťa a na skutočnosť, že tento záujem sa môže v priebehu času meniť, je súd vykonávajúci rozhodnutie o výchove maloletých povinný v závislosti od okolností prípadu zisťovať dôvody, prečo sa povinný nepodrobil vykonateľnému rozhodnutiu súdu, a vykonať šetrenie o pomeroch maloletého, pričom môže na ten účel nariadiť pojednávanie, vyzvať príslušné orgány na poskytnutie súčinnosti a pod. Súd nemôže len mechanicky vychádzať z úpravy výkonu rodičovských práv a povinností vo vykonateľnom rozhodnutí, je povinný neustále vyhodnocovať, či nútený výkon rozhodnutia je v záujme maloletého. Mimoriadny význam v konaní o výkon rozhodnutia o výchove maloletých má plynutie času, čo kladie osobitnú požiadavku na rýchlosť a plynulosť konania súdu (porovnaj napr. rozsudky ESĽP vo veciach Nuutinen v. Fínsko z 27. júna 2000, bod 110, Hokkanen v. Fínsko z 23. septembra 1994, bod 72, Voleský v. Česká republika z 29. júna 2004, bod 106, v. proti Česká republika z 9. januára 2007, bod 74, Hub v. Nemecko z 9. apríla 2009, bod 48).

32. Ústavný súd v rozhodnutí sp.zn. I. ÚS 553/2016 poukázal aj na existujúcu judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESĽP“), podľa ktorej pokiaľ je preukázaná existencia rodinného vzťahu v zmysle článku 8 dohovoru, mal by štát v zásade konať tak, aby umožnil rozvoj tohto vzťahu, a mal by pritom prijať vhodné opatrenia k nadviazaniu styku medzi dotýčným rodičom a dieťaťom (Kutzner proti Nemecku, č. 46544/99, bod 61, ESĽP 2002-I). Povinnosť štátnych orgánov prijať opatrenia, ktoré umožnia kontakt rodiča s dieťaťom, ktorí nežijú v spoločnej domácnosti, nie je absolútna. Porozumenie a spolupráca všetkých zúčastnených osôb vždy predstavuje dôležitý faktor. Štátne orgány síce majú vyvíjať snahu, aby tejto spolupráci napomohli, ale ich povinnosť využívať donucovacie prostriedky nemôže byť neobmedzená. Musia brať ohľad na záujmy, práva a slobody dotknutých osôb a hlavne na najvyšší záujem dieťaťa a jeho práva, ktoré mu priznáva čl. 8 dohovoru (Volský proti Českej republike, bod 118). Článok 8 dohovoru v žiadnom prípade neoprávňuje rodiča na to, aby vyžadoval prijatie opatrení, ktoré by poškodzovali zdravie a rozvoj dieťaťa [Elsholz proti Nemecku (Veľký senát), č. 25735/94, body 49 - 50, ESĽP 2000-VIII]. Rozhodujúce je zistiť, či štátne orgány prijali na účely uľahčenia styku všetky nevyhnutné opatrenia, ktoré od nich bolo možné v danom prípade rozumne očakávať 6 (Nuutinen proti Fínsku, č. 32842/96, bod 128, ESĽP 2000-VIII). Vnútroštátne súdy zabezpečujúce výkon rozhodnutia sú povinné zaistiť vhodnú rovnováhu medzi záujmom dieťaťa žiť v pokojnom prostredí a záujmami otca, ktorými bol vedený pri podnikaní svojich krokov. Pokiaľ súdom prijaté opatrenia, ktoré je možné od neho očakávať s cieľom zabezpečiť výkon práva na styk s dieťaťom, nevedli k uspokojivému výsledku, pozitívne povinnosti štátu vyplývajúce z dohovoru nespôčívajú v povinnosti dosiahnuť určitý výsledok, ale iba v povinnosti vynaložiť k tomu prostriedky; súdy totiž nie sú všemocné, najmä ak sa v záležitostiach v oblasti rodinného života dostávajú do stretu s rodičmi, ktorí nie sú schopní prekonať svoju nevraživosť a nehladia pritom na záujmy vlastného dieťaťa (Pedović proti Českej republike, č. 27145/03, body 109, 115, 18. júla 2006).

33. V neposlednom rade dovolací súd poukazuje aj na názor ústavného súdu vyjadrený v náleze sp.zn. III. ÚS 546/2022, podľa ktorého konanie o výkon rozhodnutia vo veci starostlivosti o maloletých si v záujme efektivity poskytovanej súdnej ochrany vyžaduje osobitnú rýchlosť. Navyše, vzťahy upravené exekučným titulom sa postupujúcim časom menia a predlžovanie konania o výkon rozhodnutia nadväzujúcim dovolacím konaním môže viesť až k neúčelnosti súdnej ochrany, pretože dovolací súd môže rozhodnúť kasačným výrokom (a vrátením veci) v čase, keď už pomery medzi oprávneným a povinným (najčastejšie rodičia maloletej osoby) zaznamenali zmeny nevyžadujúce exekúciu. Počas konania o výkon takýchto rozhodnutí nezriedka dochádza aj k zmenám exekučného titulu, čo taktiež stavia konanie o výkon rozhodnutia do polohy neúčelnosti, ktorú dovolacie konanie len zintenzívni.

34. Zohľadniac všetky vyššie uvedené premisy dospel dovolací súd k záveru, že vyhovením požiadavke dovolateľa a zrušením oboch rozhodnutí súdov nižších inštancií a vrátením veci na ďalšie konanie súdu

prvej inštancie by nebol naplnený účel vykonávacieho konania, zohľadniac najmä časový aspekt, keď od rozhodnutia súdu prvej inštancie uplynuli už viac ako 2 roky, pričom dovolací súd vychádza zo skutkového stavu v čase rozhodovania súdov v základnom konaní a nemá priestor zohľadniť následnú zmenu rozhodujúcich skutočností, keď mohlo dôjsť aj k zmene samotného exekučného titulu, zároveň zo spisu vyplýva, že oprávnený podal niekoľko ďalších návrhov na nariadenie výkonu rozhodnutia (č.l. 309 spisu), preto ochrana práv a oprávnených záujmov oprávneného je zabezpečená tým, že v prípade, ak povinná aktuálne dobrovoľne neplní povinnosti vyplývajúceho z vykonateľného exekučného titulu, má možnosť podať nový návrh na nariadenie výkonu rozhodnutia podľa § 376 ods. 1 CMP a súd bude povinný tento návrh posúdiť podľa aktuálnych skutkových okolností.

35. Z uvedených dôvodov najvyšší súd dospel k záveru, že oprávnený (dovolateľ) nedôvodne argumentoval, že uznesenie odvolacieho súdu je nedostatočne odôvodnené a nepresvedčivé; pričom za vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa. Len samotné spochybňovanie hodnotenia dôkazov súdom, ako i sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu významovo nezodpovedajú kritériu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP. Zároveň dovolací súd v konaní súdov nižších inštancií nezistil také procesné vady, či taký nesprávny procesný postup, ktoré by svojou intenzitou znemožnili dovolateľovi uskutočňovanie jemu patriacich procesných práv v takej miere, že by došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces. Vzhľadom na uvedené dovolací súd dovolanie oprávneného ako neprípustné odmietol podľa § 447 písm. c) CSP.

36. O trovách dovolacieho konania dovolací súd rozhodol podľa § 52 CMP v spojení s § 453 ods. 1 CSP tak, že žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na ich náhradu.

37. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.